

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 233/07-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. septembra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť E. A., N., zastúpeného advokátom Mgr. P. K., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 393/04 a jeho rozsudkom zo 6. apríla 2005 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 202/05 a jeho rozsudkom z 8. februára 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. A. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júna 2006 doručená sťažnosť E. A., N. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. P. K., B., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 393/04 a jeho rozsudkom zo 6. apríla 2005 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 202/05 a jeho rozsudkom z 8. februára 2006.

Na základe výzvy ústavného súdu sťažovateľ doplnil a upresnil svoju sťažnosť podaním doručeným ústavnému súdu 22. augusta 2006 a 7. septembra 2007.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 17 C 393/04 sa sťažovateľ žalobou podanou 23. apríla 2004 domáhal proti žalovaným „v I. rade Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti SR..., v II. rade Slovenská republika – Ministerstvo vnútra SR..., v III. rade Slovenská republika – Ministerstvo financií SR..., v IV. rade Slovenská republika – Ministerstvo hospodárstva SR...“ náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom štátnych orgánov „v zmysle § 18 ods. 1, 2 zákona č. 58/1969 Zb.“ v súvislosti so zmluvou o pôžičke uzavretou sťažovateľom so spoločnosťou H., o. c. p., a. s., a zmluvou o tichom spoločenstve uzavretou so spoločnosťou A., s. r. o.

Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 17 C 393/04-210 zo 6. apríla 2005, ktorým žalobu sťažovateľa zamietol. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie. Krajský súd v odvolacom konaní rozsudkom č. k. 2 Co 202/05-248 z 8. februára 2006 potvrdil rozsudok okresného súdu. Rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť 18. apríla 2006.

Sťažovateľ poukázal na dôvody rozhodnutia okresného súdu, s ktorými sa krajský súd v plnom rozsahu stotožnil a uviedol:

„Okresný súd konštatoval, že každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. Ako aj, že súčasťou právneho štátu je možnosť uplatnenia štátnej moci len vtedy, ak to ustanoví zákon.

Na základe uvedeného právneho záveru súd dôvodil, že neboli preukázané v konaní zákonné predpoklady zodpovednosti odporcov za škodu, t. j. nesprávny úradný postup, ako aj vznik škody, resp. príčinná súvislosť, a preto návrh v celom rozsahu ako nedôvodný zamietol...

... v konaní pred okresným súdom právny zástupca sťažovateľa navrhol vykonanie ďalších dôkazov, ktoré súd... nepripustil.“

V sťažnosti sťažovateľ ďalej uviedol:

„Dňa 28. 05. 2002 bol Krajským súdom v Košiciach vyhlásený konkurz na spoločnosť H., o c p. a. s. (...) a dňa 20. 12. 2002 aj na A. s. r. o. (...).

Prostredníctvom právneho zástupcu sťažovateľa bolo písomným podaním zo dňa 02. 06. 2004 navrhnuté v zmysle § 109 ods. 2 písm. c) O. s. p. prerušenie konania z dôvodu, že... si uplatnil svoje pohľadávky voči dlžníkom v konkurznom konaní, v ktorom sa rieši otázka, ktorá mala význam pre samotné rozhodnutie súdu v konaní o náhradu škody.“

Sťažovateľ videl porušenie označených základných práv postupom a rozsudkom okresného súdu a postupom a rozsudkom krajského súdu v zamietnutí jeho návrhu na ďalšie dokazovanie a s tým spojené neúplné zistenie skutkového stavu, na základe ktorého okresný súd rozhodol. Uvedená argumentácia bola aj jedným z odvolacích dôvodov sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu. Podľa sťažovateľa *„Právo na spravodlivé súdne konanie bolo porušené aj tým, že sa súd riadne nevysporiadal s návrhom na prerušenie predmetného konania, z dôvodu uplatnenia si nárokov sťažovateľa v konkurznych konaniach“.*

V sťažnosti sťažovateľ požadoval, aby ústavný súd rozhodol, že postupom a rozhodnutím okresného súdu a postupom a rozhodnutím krajského súdu boli porušené jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a navrhol ústavnému súdu zrušiť rozsudok okresného súdu aj krajského súdu a priznať mu úhradu trov konania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú. Za zjavne neopodstatnenú je možné považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu

možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 16/04, I. ÚS 27/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, IV. ÚS 55/05, I. ÚS 158/05, I. ÚS 213/05, IV. ÚS 288/05).

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, ktorý znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie. V súlade s princípom subsidiarity právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri posudzovaní, či je daná jeho právomoc riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 198/07).

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona.

K namietanému porušeniu čl. 1 ústavy ústavný súd uvádza, že tento článok nemá charakter základných práv, ktorých porušenie možno samostatne namietať prostredníctvom sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Ide o ústavné ustanovenie, ktoré má charakter všeobecných ústavných princípov, ktorých obsah a dopad na ochranu základných práv a slobôd sa interpretuje a upresňuje aj prostredníctvom judikatúry ústavného súdu. Ústavný

súd aj bez návrhu účastníkov konania prihliada na obsah tohto ustanovenia ústavy pri posudzovaní sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v kontexte s namietaním porušenia konkrétnych základných práv a slobôd, prípadne ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom (II. ÚS 149/04).

Sťažovateľ ďalej namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ústavy ods. 1 v spojení s čl. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 1 ods. 2 ústavy Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Z obsahu sťažnosti a jej petitu vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie označených základných práv okrem iného postupom a rozhodnutím okresného súdu (rozsudkom č. k. 17 C 393/04-210 zo 6. apríla 2005).

Proti tomuto rozsudku sťažovateľ podal odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 202/05 tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil.

V súlade s uvedeným princípom subsidiarity nie je v právomoci ústavného súdu preskúmanie postupu a rozhodnutia okresného súdu, pretože jeho preskúmanie na základe sťažovateľom podaného odvolania patrilo do právomoci krajského súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu okresného súdu odmietol pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

V súvislosti s namietaným porušením označených základných práv je z ústavného hľadiska pre ústavný súd podstatné a určujúce len preskúmanie postupu a rozsudku krajského súdu v odvolacom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody

(I. ÚS 13/00 mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a zároveň by malo za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že predmetom posudzovaného súdneho konania je sťažovateľom uplatnený nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom štátnych orgánov.

Okresný súd podľa sťažovateľa svojím postupom a rozhodnutím v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 393/04 neúplne zistil skutkový stav, keď zamietol ním navrhované dôkazy a nevysporiadal sa s jeho návrhom na prerušenie konania. Sťažovateľ navrhoval prerušenie konania z dôvodu, že výsledky iného konkurzného konania, v ktorom si uplatnil svoje nároky, mali mať význam pre rozhodovanie okresného súdu. Krajský súd sa vo svojom rozhodnutí č. k. 2 Co 202/05-248 z 8. februára 2006 v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými aj právnymi závermi okresného súdu, okrem iného sa vysporiadal s nedostatkom právomoci odporcu v 3. rade zakázať činnosť nebankových subjektov namietanú sťažovateľom. Tiež sa vysporiadal s namietanou nečinnosťou odporcu v 1. a 2. rade v súvislosti s ich nesprávnym úradným postupom a príčinnou súvislosťou medzi nečinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a vznikom škody. Zároveň konštatoval, že *„nie je daná príčinná súvislosť medzi nečinnosťou odporcu v 4. rade a vznikom škody“*.

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom rozsudku krajského súdu uvádza, že krajský súd sa vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľa uvedenými v jeho odvolaní. Rozhodnutie krajského súdu nie je podľa názoru ústavného súdu arbitrárne. Nevyhovenie odvolacím dôvodom, a ani vyslovenie iného právneho názoru, s ktorým sa sťažovateľ nestotožňuje, nie je možné považovať za odmietnutie spravodlivosti a nemôže viesť k záveru o porušení práva na súdnu ochranu podľa označeného článku ústavy (m. m. IV. ÚS 189/07).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že všeobecný súd nemá v sporovom konaní povinnosť vykonať všetky dôkazy označené účastníkmi konania, pretože princíp voľného hodnotenia dôkazov v konaní pred súdom v spojení so zásadou spravodlivého rozhodnutia veci umožňuje sudcovi (resp. senátu) vykonať len tie dôkazy, ktoré podľa jeho uváženia k takémuto rozhodnutiu vedú a sú preň relevantné (napr. I. ÚS 64/97, I. ÚS 98/97, II. ÚS 84/02). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu však zároveň predpokladá, že sa účastníkovi súdneho konania táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu v rozpore s jeho podstatou a zmyslom (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04). Z tohto hľadiska musí všeobecný súd prihliadať k spravodlivej rovnováhe pri poskytovaní materiálnej ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov sporového konania, ktoré sú vo vzájomnom konflikte (napr. III. ÚS 271/05).

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj požiadavka rešpektovania procesnej rovnosti strán v sporovom súdnom konaní. Spravodlivosť konania treba pritom posudzovať z hľadiska konania ako celku, takže ojedinelé, menej významné porušenie zásady rovnosti v priebehu konania (najmä ak následný procesný postup súdu umožnil vo vzťahu k dotknutej strane konania jeho kompenzáciu) nemusí mať automaticky za následok porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle uvedených ustanovení ústavy a dohovoru. Samotným rešpektovaním procesnej rovnosti strán však ešte nedochádza k naplneniu konceptu spravodlivosti súdneho konania. Jeho obsah a požiadavky z neho plynúce závisia do značnej miery od konkrétnych okolností súdom prerokúvaného prípadu. Zo strany súdu

vo vzťahu k účastníkom konania vyžadujú poskytnutie dostatočných procesných garancií ohľadne možnosti uplatniť svoj vplyv na priebeh a výsledok konania (možnosti „konať pred súdom“) adekvátnych povahy prerokúvanej veci a zahŕňajúcich predovšetkým náležitú možnosť predkladať alebo navrhnovať dôkazy na podporu vlastných tvrdení relevantných pre rozhodnutie vo veci, spochybnit' dôkazy protistrany a prezentovať vlastné stanovisko k predmetu sporu.

Vychádzajúc z uvedených princípov sa ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti zaoberal otázkou, či obsah napádaného rozsudku krajského súdu z 8. februára 2006 opodstatňuje prijatie sťažnosti na ďalšie konanie vo vzťahu k sťažovateľom formulovanej požiadavke na ochranu ústavnosti v rozsahu ním označených práv podľa ústavy a dohovoru, teda či účinky výkonu právomoci krajského súdu v súvislosti s jeho rozhodnutím o odvolaní sťažovateľa sú zlučiteľné s ústavnými limitmi vyplývajúcimi zo sťažovateľom označeného základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

Ústavný súd sa vzhľadom na uvedené skutočnosti nedomnieva, že by v označenom konaní nebola zo strany krajského súdu sťažovateľovi poskytnutá súdna ochrana ústavne konformným spôsobom, preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol jeho sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2007